

Badania w ciąży

BADANIA WYKONYWANE W OKRESIE CIĄŻY SĄ NIEZWYKLE WAŻNE, NIE TYLKO ZE WZGLĘDU NA ZDROWIE MAMY, ALE I ROZWIJAJĄCEGO SIĘ W NIEJ NOWEGO ŻYCIA. NIE DZIWI WIĘC FAKT, ŻE PROFILAKTYCZNE BADANIA SĄ ZALECANE PRZEZ ZARZĄD GŁÓWNY POLSKIEGO TOWARZYSTWA GINEKOLOGICZNEGO. JAKIE ZATEM POWINNA WYKONAĆ PRZYSZŁA MAMA?

FOT. MAŁGORZATA LEJKA

Test tolerancji 75 g glukozy

Polega on na tym, że określamy poziom glukozy na czczo, godzinę i dwie godziny po przyjęciu 75 g glukozy. Czekamy w laboratorium w trakcie badania. Prawidłowy wynik pozwala wykluczyć zaburzoną tolerancję glukozy czy cukrzycę ciążarnych. W razie stwierdzenia nieprawidłowości można zastosować odpowiednią dietę lub włączyć leczenie, aby uniknąć u płodu powikłań związanych z nieprawidłowym poziomem glukozy u ciężarnej. Najczęściej są to zaburzenia związane z układem krążenia (sercem) lub nerwowym. Często też, jeśli w ciąży dochodziło do utrzymywania się zbyt wysokiego poziomu glukozy, noworodek waży ponad 4000 g w zależności od okresu ciąży, w jakim pojawiły się zaburzenia. Ma to też duże znaczenie w postępowaniu w kolejnych ciążach i stosowaniu się do zaleceń dietetycznych. W tym przypadku już sam poród bywa utrudniony. Dodatkowo można wykonać jeszcze określenie poziomu HbA1c (hemoglobiny glikowanej), który powie o „głębokości zaburzenia”. Jednak jeśli w ciąży stwierdza się zaburzenia tolerancji glukozy, a po porodzie wszystkie parametry „wracają do normy”, to często okazuje się, że za około 25-30 lat u tej kobiety wystąpi większa skłonność do cukrzycy. Warto więc już zawnocześnie unikać nadmiaru cukru w diecie, a spożywać jak najwięcej surowych warzyw i owoców (bogaty w witaminę C).

Polskie Towarzystwo Ginekologiczne rekomenduje optymalną ilość badań, jak i dokładnie określony czas ciąży, w którym dane badanie ma zostać przeprowadzone. Ma to służyć wczesnemu wykryciu ewentualnych zaburzeń, które jeśli nie zostaną rozpoznane wcześniej, mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia matki i płodu. Rekomendacje są przewidziane dla ciąży rozwijającej się prawidłowo, natomiast jeśli dochodzi do zaburzeń, zlecane są indywidualnie dobrane badania laboratoryjne czy dodatkowe, jak np. USG lub KTG.

LEPIEJ ZAPOBIEGAĆ

Do ciąży najlepiej się przygotować. Nie chodzi tu tylko o przyjmowanie przez dwa miesiące kwasu foliowego, ale o wykonanie oznaczenia grupy krwi, morfologii, badania

”

Regularne wizyty u ginekologa, informowanie go o wszelkich niepokojących objawach, konsultowanie nawet najmniejszych dolegliwości pozwoli kontrolować stan ciąży i rozwój dziecka. Systematyczne badania pozwolą w porę zareagować i niejednokrotnie uratować zdrowie i życie mamy lub maluszka.

moczu czy określenia poziomu przeciwciał IgG i IgM różyczki i toksoplazmozy. Jeśli bowiem pojawi się konieczność leczenia, lepiej je przeprowadzić jeszcze przed ciążą.

INDYWIDUALNE PODEJŚCIE

Każda ciąża przebiega inaczej u każdej kobiety. Dlatego należy zawsze indywidualnie podchodzić do wykonywania badań diagnostycznych, aby minimalizować i wykluczać możliwość pojawienia się ryzyka dla rozwoju ciąży. Część badań może być wtedy wykonywana częściej lub mogą być zlecane jeszcze bardziej specjalistyczne badania diagnostyczne. Na szczęście większość ciąż przebiega fizjologicznie, jednak i tak dobrze jest zachować czujność i poza samą diagnostyką zebrać bardzo szczegółowy wywiad dotyczący chorób w rodzinie czy przebytych w przeszłości. Warto też poinformować lekarza o niepokojących objawach. Czasem zapominamy, że zaporcia mogą być przyczyną niebezpiecznych skurczów macicy. Brak dobrej komunikacji z lekarzem może skutkować leczeniem objawów, a nie przyczyny dolegliwości. Jest to ważne tym bardziej, że ciąża dotyczy rozwijającego się nowego życia i ma wpływ na jego późniejsze dojrzewanie.

Tekst: dr n. med. Tadeusz Oleszczuk, ginekolog-położnik

Badania wykonywane podczas ciąży pozwolą kontrolować stan zdrowia mamy i dziecka.

DO 10 TYGODNIA CIĄŻY

- Oznaczenie grupy krwi i czynnika Rh (oraz badanie przeciwciał anty-Rh).
- Morfologia krwi (wykrycie i leczenie anemii pozwala uniknąć powikłań podczas przebiegu ciąży).
- Badanie ogólne moczu (prawidłowa praca nerek i przeciwdziałanie zapaleniom układu moczowego wchodzi w skład pełnej profilaktyki u ciężarnej).
- Poziom glukozy na czczo (jednak jeśli istnieje ryzyko/podejrzanie zaburzenia tolerancji glukozy, to wykonuje się test tolerancji 75 g glukozy).
- VDRL (badanie przesiewowe w kierunku kiły).
- Zaleca się jeszcze dodatkowo badanie: HCV, HIV i przeciwciał IgG i IgM dla toksoplazmozy i różyczki.

POMIĘDZY 11 A 14 TYGODNIEM CIĄŻY

- Badanie USG, podczas którego oceniany jest wymiar przezierności karku i obecność kości nosowej.
- Dodatkowe badania krwi (PAPP-A, beta-HCG) stanowi to w dużym procencie prawdopodobieństwa o wykluczeniu wystąpienia najczęstszych wad genetycznych lub o ewentualnym włączeniu diagnostyki.

POMIĘDZY 15 A 20 TYGODNIEM CIĄŻY

- Morfologia.
- TSH i fT4.
- Badanie moczu.
- Badanie na obecność przeciwciał anty-Rh.
- Jeśli przyszła mama nie ukończyła wcześniej badań w kierunku wad uwarunkowanych genetycznie, zaleca się zrobienie testu potrójnego, czyli oznaczenie beta-HCG, estriolu i AFP.

POMIĘDZY 21 A 26 TYGODNIEM CIĄŻY

- Badanie USG opisujące dokładnie wszystkie narządy płodu. Podczas tego badania dokładnie można również ocenić pracę serca, ale też zobaczyć płęć dziecka. Wykrycie ewentualnych nieprawidłowości pozwala na podjęcie dalszej diagnostyki i profilaktyczne postępowanie czy leczenie.

POMIĘDZY 24 A 26 TYGODNIEM CIĄŻY

- Badanie ogólne moczu.
- Test tolerancji 75 g glukozy.
- Dobrze jest też zadbać o aktywność na świeżym powietrzu, szczególnie w słoneczne dni (by dostarczyć organizmowi witaminy D).
- Potwierdzenie braku infekcji toksoplazmozą poprzez wykonanie badania poziomu przeciwciał IgM.
- Warto też ocenić pracę tarczycy, wykonując oznaczenia TSH i wolnej tyroksyny. Zaburzenia pracy tarczycy u ciężarnej mają konsekwencje dla rozwijającego się płodu.

POMIĘDZY 27 A 32 TYGODNIEM CIĄŻY

- Badanie ogólne moczu.
- Morfologia.
- Ponowne oznaczenie poziomu przeciwciał anty-Rh.
- Badanie USG wykonywane w tych tygodniach ciąży pozwoli ocenić prawidłowy rozwój dziecka, jego wielkość, wszystkie parametry biofizyczne dobrostanu. Określamy też położenie płodu, dojrzałość łożyska, ilość wód płodowych. Możliwy jest pomiar przepływu krwi w aorcie czy tętnicy środkowej mózgu dziecka.

POMIĘDZY 33 A 37 TYGODNIEM CIĄŻY

- Badanie moczu.
- Morfologia.
- U kobiet z grupy ryzyka HIV, VDRL, HCV.
- W tym czasie warto też pamiętać o wykonaniu posiewu z przedsonka pochwy i odbytu w kierunku paciorkowców beta-hemolizujących (GBS). W razie dodatniego wyniku jest możliwość odpowiedniej terapii i pozostawienia dróg rodnych dobrze przygotowanych do bezpiecznego porodu, bez ryzyka infekcji.

POMIĘDZY 38 A 40 TYGODNIEM CIĄŻY

- Badanie ogólne moczu.
- Ważne jest też badanie USG, które dodatkowo pozwala określić wagę noworodka, jakiej możemy oczekiwać, planując poród. Jeśli jest to wynik powyżej 4000 g, a warunki fizyczne ciężarnej są ograniczone, może to skłaniać do podjęcia decyzji o ewentualnym rozwiązaniu drogą cięcia cesarskiego.
- Badaniem pomocnym jest jeszcze KTG, podczas którego ocenia się zakres zmienności rytmu serca płodu w zależności od różnych czynników (skurcze, aktywność płodu).